

Redacția și Administrația:
Budapesta, VIII., József-körút 18.

Am să trimit tot felul
de scrisori, cereri și bani

Apere în fiecare Duminică.

Organul partidei socialdemocrate din Ungaria

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

ABONAMENTUL:

Pe 1 an 3 coroane 20 fileră
Pe 1/2 an 1 coroană 60 fileră
Pe 1/4 an 80 fileră
Pe 1 lună 30 fileră
Un număr singur. 6 fileră

Foaie pentru poporul muncitor român din Ungaria

CONFISCAT.

Să trăiască

libertatea presei din Ungaria.

Nevasta omului sărac.

O întâmplare adevărată scrisă după viață
de

Aurel Cristea.

— Ah! iubită nevastă, nu poți să-ți închipui, cât sunt de fericit de un timp încoace, mai cu seamă de când îmi ved copilașii a crește și a se cuminti.

— Tocmai și eu mă bucur foarte mult, dragă bărbate, că am scăpat de chinurile cele grele, ce le-am avut până acum. Acum sunt și eu mai liberă, mă mai pot duce și eu de-acasă. Iată ce zi frumoasă e astăzi, ia copiii cu tine la lucru, că le faci o mare bucurie.

— Bine zici!

— Eu vreau să mă duc după amiază până la mătușa.

— De prânzit, am prânzit, acum mă iau și eu la drum. Da copiii unde-s?

— În grădiniță se joacă!

— Du-te de-î chiamă, până îmi umplu luleaua (pipa) cu țâbac.

— Mă duc.

Cum a eșit nevasta din casă, începu să

strige copiii pe nume: Ioniță, Mărioară unde sunteți?...

— Aici mamă!

— Veniți în casă, să mergeți cu tata la câmp, și vă veți juca acolo.

— Când auziră copilașii, că se pot duce la câmp cu tata, au sărit de bucurie. Mai cu seamă Ioniță se bucura, că era copil mai măricel în anul al patrulea, își ia pe sorioara lui pe Mărioara de mână, și-i zice:

— Vină dragă sorioară! Mergem cu tata la câmp.

— Veniți dragii tati, mergem! Tatăl așază copiii în roabă și pleacă.

Acum a rămas nevasta singură, privește cu lacrimi în ochi, după bărbatu-său, și după cei doi copilași, cum se îndepărtează din sat, și ea știa, că nu-l mai vede mai mult, căci era înțeleasă cu un bogătan mare la care ia și făgăduit, că vreme ce copiii și bărbatul vor fi la câmp, ea va fugi.

N'a trecut un sfert de ceas, și bogătanu a și venit prin dosul grădinei, a intrat în curte (ocol), unde îl aștepta nevasta, bietului om sărac, a aruncat pe dânsa o năframă neagră, ca să n'o cunoască nimenea, și au plecat. Curtea a rămas pustie.

— Acum vom trăi în cea mai mare fericire — zise bogătanul către Ileana, căci așa o chema pe nevasta omului sărac.

Ileana nu-i da nici un răspuns, decât suspina și se gândia la copilași, că rămân fără de maică.

— Dragă Ileană nu fi supărată, lasă toate gândurile la o parte, și să ne grăbim, că ne așteaptă servitorul cu căleasa la marginea satului, și vom sbura până la palatul meu, unde ne vor aștepta cu tot felul de mâncări și beuturi, din cele mai bune pe lume.

Așa au ajuns la marginea satului, unde îi aștepta un servitor cu o căleasă.

— Ne-a ajutat Dumnezeu de nu ni-a văzut nime până aici, acum urcă-te sus.

Acum erau fericiți, unul lângă altul, și bogătanul — spune slugei sale, ca să mâne cât să poate mai repede, ca să nu-l ajungă nimenea.

Dar de geaba a fost toate, că pe drum s'au întâlnit cu badea Lazăr, un vecin al Ilenei, care de loc o cunoșcuse, și haid' cu una cu două grăbește la bărbatul Ilenei.

Omul sărac era pe drum.

Confiscat.

RĂVAȘ.

„Turburări socialiste“.

Ferbe țara întreagă. Așa scriu adecă foile domnilor. Scriu, că „hoji și nemernici de socialiști“ în toate părțile fac turburări și răstoarnă lumea. Oare ce-i adevărat din toate acestea? Noi credem, că „turburările socialiste“ au răsărit în capetele întunecate ale domnilor, cari vezi-bine în orî-ce mișcare îndreptățită a poporului muncitor ved turburare.

Dar' ian' să luăm turburările pe rând:

Gaiul-mic.

În această comună gendarmii au deținut mai mulți oameni și acuma-i interzis fraților a umbla pe stradă după 8 oare seara.

Dolova.

În comuna Dolova este un notar, care toate le face după voia sa. Acest pașă își

varsă veninul mai ales asupra socialiștilor. La porunca lui au fost deținuți frații sârbi Stoinev și Glavanic.

Verset.

O minciună cetim în foile domnilor. Că adecă frații au ținut o adunare ascunsă în casa fratelui Nicolae Radovanov. Hojul căpitan Stillminge s'a dus și a ridicat adunarea. Pe conducătorii fraților i-a dus înaintea legei. Poporul a cerut, ca frații, cari n'au făcut nici o hojie, să nu fie pedepsiți, însă după dreptatea din țara noastră trei frați, Zlatanovicu, Iorgovicu și Nica Radovanov au fost osinđiți la câte 3 zile închisoare și 20 coroane.

Noi numai un răspuns avem:

— Trăiască martirii, jos cu tiranii!

Semlac.

Cu bucurie anunțăm, că în comuna Semlac socialismul este foarte cunoscut. Firește asta nu le-a plăcut domnilor și de aceea în tot casul au voit să afle ceva păcat al socialiștilor de acolo. În zilele trecute sub pretextul, că se fac turburări au venit câțiva gendari, au prins câțiva frați și au luat dela ei câteva coroane. Baniul au fost la fratele Petru Mar. Asta-i dreptate! Dar' frații din Semlac nu-și perd nădejdea, ci orî-ce fac domni, ei vor înainta după steagul roșu al socialdemocrației.

Battonia.

În această comună cel mai mare domn este fisolgăbirăul Hervay. El în tot modul trage și asuprește pe socialiști. Acum frații de acolo au cerut adunare. Fisolgăbirăul n'a dat îngăduială. Ce să fi făcut frații de necaz. Acum se zice, că ei (socialiștii) vorbesc, că de aici încolo nu câni turbași să se prinză, ci câni din cântălarie.

Bokkia.

În Bokkia cel mai mare domn este judele comunal. El într'alte mănă și baniul satului. Frații l'au tras pe judele la răspundere. Acela s'a spăriat și a abzis. Vezi totuși e bine, că sunt socialiști pe lume. De socialiști și hoji se tem.

* * *

Încă multe, multe am putea descrie aici. Lucruri mincinoase de prin foile domnilor.

Noi deoparte ne bucurăm, că frații se mișcă, dar le sfătuim, ca toate să le facă în pace să nu vină gendarii. Va veni și vremea aceea, când ne vom face dreptul de a cere toate cu glas înalt:

— Trăiască socialdemocrația!

Alegere în Toracul-mic.

Am scris în „Adevărul“, că ce nedreptate s'a făcut la alegerea de primar în Toracul-mic. Acum am primit o scrisoare dela fratele Todor Fluture în care ne descrie alegerea în modul următor:

Mare nedreptate ni-s'a făcut în 31 Decembrie, când la noi a fost alegere de jude comunal. Fără a ne întreba, prim-pretorele Tullios a candidat pe Z. Ursu, pe T. Popii și C. Stoici. Noauă socialiștilor nu ne-a trebuit oamenii aceștia, fiindcă îi știam de slugașii domnilor. Noi am rugat pe fisolgăbirăul Tullios, care conducea alegerea, ca să candideze și pe fratele Vasa Ghiughici din partea noastră. Fipașa însă n'a primit și astfel noi socialiștii n'am dat votul pe dușmanii nostri. În ziua cealaltă 60 inși ne-am dus la fișpanul, ca să se facă o altă alegere. Fișpanul a zis că peste 15 zile va fi alegere noauă. Dar: iată a trecut 15 Ianuarie și alegere încă tot n'a fost. Dacă domni s'ar fi nedreptățit, de-a bună samă era alegere de mult? Dar' poporul muncitor n'are drepturi.

Astfel de lucruri se întemplă în Toracul-mic. Ne bucurăm că n'a fost drept ce au scris foile domnilor, că adecă în Torac ar fi fost turburări.

Din toate acestea frații din Torac pot afla, că numai pe o cale se vindecă ranele poporului: dacă în pace, dar' cu însuflețire luptă cu socialdemocrații. Azi nu ni-se dau drepturi, dar va răsări și soarele nostru.

Luptă în contra dușmanilor.

— Luptă pentru „Adevărul“. —

Sute și sute de dușmani ne înconjoară, cari toți să nisuesc a ne opri întru răspândirea socialdemocrației.

Ni-e dușmană stăpânirea fiindcă noi luminăm poporul, să-și ceară și el drepturile.

Ni-s dușmani domni, cari se tem de noi, pentru-că luminăm pe muncitori să nu se lașe trași de nas, ci să pretindă plată cinstită pentru muncă cinstită.

Ni-s dușmani preoții, că de când poporul se luminează prin socialism nu pot lua punga dela popor.

Ni-s dușmani toți oamenii, cărora nu le place dreptatea și adevărul.

— Stați vecine Ioane să-ți spun o noutate. De loc bietul Ioan se oprește. Ce s'a întâmplat? — întrebă mirat.

— Iată aleargă pe drumul de țară ce duce spre Alba, că eu m'am întâlnit cu nevasta-ți Ileana, că a fugit cu bogătanu cel mare din Alba. Sburau în fuga cea mai mare cu căleasa. Iar copiii lasă-i pe mine, că le am eu grija.

Bărbatul, când auzi vestea nu se putea mișca de încremenit ce era. Dar' iute s'a desmetecit și o luă pe drumul Alba.

Fugi mâncând pământul până-ce eși la drum. De-odată ce vėzu? Pe cale era Ileana nevastă-sa îmbrățoșată cu bogătanul din Alba. Erau pe jos, căci grăbind cu căleasa s'a rupt osia.

Omul sėrac îi ajunge, furios îl apucă pe bogătan și de-auna îl trăneste la pământ.

Cum îl vede Ileana se aruncă la el, și-l sărută, dar' în timpul acesta bogătanul se ridică de jos, scoate revolverul din buzunar, și voește să împuște pe bietu Ioan, dar' din neferice, a lovit tocmai pe nevastă-sa Ileana, care de loc a rămas moartă.

Încă asta-i lipsi sėrmanului Ioan. Vėzēn-

du-și pe Ileana moartă a început a plānge amar, gândindu-se la bieții copilași că au rămas orfanii de mamă.

Dar bogătanul s'a spăriat. A omorît pe nevasta altuia, care și lui îi era dragă. Dar amar i-se făcu s'a tras deoparte, asemenea trăgându-și un glonte în cap, picând de loc mort.

Bietul Ioan și-a luat nevasta și și-a dus-o acasă, s'a băgat dator ca să-și poată înmormenta pe iubita lui nevastă cu pompă frumoasă. Numai la popa nu s'a putut băga dator, pentru-că dacă nu i-a pus bani pe masă, nici n'a voit să meargă să-i îngroape nevasta.

Cam așa sunt toți popii. (Red.)

Sėrmanul copilaș Ioniță, care era mai la pricepere vėzēndu-și pe scumpa lui maică moartă, întrebă pe tatăl-sėu:

— Dragă tată, mama-i moartă?

— Nu. Ci doarme.

Își ia copil în brață și-l sărută cu foc, pornindu-l lacrimile, și suspina din greu.

— Dar' bietul Ioniță întrebă pe tatăl-sėu:

— Dragă tată de ce plāngi?

Atunci pe bietul Ioan la luat jalea și mai tare. Și-i rėspunse băiatului sėu:

— Plāng de jalea ta și a Mărioarei.

S'a apropiat timpul de înmormentare, a venit o mulțime de bărbați, femei, aproape întreg satul era de față, spre a conduce mai pe urmă pe frumoasa Ileană, care a fost una dintre cele mai frumoase femei a satului până la morment.

După-ce s'a isprăvit cu slujba și cu vorbirea să așază cosciugul (copârșeul) în mormentul rece, toți cei de față zic: Fie-ți țerina ușoară, și memoria binecuvântată! Iar Ioan cu cei doi copilași ai sėi îngunuchiază în fața mormentului și zic o rugăciune.

S'au putut ruga. Ei și-au pierdut fericirea. Pentru cine? Pentru un bogătan lacom, care în îngâmfarea sa credea, că dela un muncitor sėrac toate le poate răpi. Chiar și fericirea unei case sėrmane: nevasta și muma.

Ni-s dușmani gheșeftarii de reorganisați, că nu lăsăm ca prin riza lor veninoasă „V. P.” să prostiască țara, să golească punga sormanilor români și ea să ridă în pumni.

Nu mai muncitorii nu ne sunt dușmani.

Între atâția dușmani ne este grea lupta pentru dreptate. Adunările ni-să opresc, iar foaia o scot din mâna omului.

Adunări nu prea putem ținea și astfel nu mai o singură armă avem. Această armă este foaia noastră

„ADEVĚRUL”,

Nu mai prin foaie putem răspândi ideile noastre și numai prin foaie putem lumina poporul român apăsător.

Este astfel datorința noastră a răspândi „AdevĚrul”. Noi ne facem datorința. Acum frații noștri să se nizuiască a duce „AdevĚrul” în toate părțile. Fiecare frate, dacă numai poate să aboneze „AdevĚrul”, ca astfel în miș și miș de esemplare să răspândim socialismul.

Sus, la muncă fraților!

Ascultați-ne! Câștigați noi luptători în rândul vostru și faceți, ca fiecare român să cetească „AdevĚrul”. Numai astfel se va răspândi și se va împuternici socialismul.

AdevĚrul îl poate răspândi cel mai sărac muncitor, căci e foaia cea mai eficientă din țeară.

Prețul „AdevĚrului”.

„AdevĚrul” costă pentru Ungaria:

pe 1 an	3 coroane	20 fileri
„ 1/2 ”	1 coroană	60 ”
„ 1/4 ”	—	80 ”
„ 1 lună	—	30 ”

Pentru România și alte țări din Europa:

pe 1 an	6 franci
„ 1/2 ”	3 ”

Pentru America:

pe 1 an	2 dolari
„ 1/2 ”	1 ”

Banii sunt de a se trimite pe adresa:

„AdevĚrul”, Budapesta,

VIII., József-körut 18 sz.

Fraților! Răspândiți „AdevĚrul” în toate părțile, căci acesta este interesul nostru spre a ne lumina.

Ceva în privința prasniceilor și pomenilor la Români.

— Articol din afară. —

E o datină frumoasă și străveche, ca să ne aducem aminte de părinții noștri cei morți și întru pomenirea lor să facem bine de aproape. Dar datina asta a început de un timp încoace a fi stricăcioasă și păgubitoare bietului muncitor sărac, căci prin aceste obiceiuri își risipește bietul muncitor o parte foarte mare din binele și averea sa.

S'a băgat de seamă de multe-ori, că dacă lăsamântul, adecă binele unui părinte, rămas la fiul său e prețuit în una sau două sute de florenți; speșele îngropăciunii cu pomenile fac 40—50 florenți și de multe-ori aceste ceremonii costau mult mai mult ca de obicei. Și dacă după un tată răposat, rămân 2 sau 3 prunci atunci aceste speșe, — firește, că se trag din mica lor parte.

Am pricepe, o pomană cuviinciasă când, adecă, s'ar da de mâncare, sau ceva ajutor la cei nenorociți...

— Inșă când vedem dându-se pranzuri mari pentru mai marii satului, și când pomană se încheie cu beție, sau bătaie și omor, atunci caută să spunem verde, că astfel de îmbuibare, nu e pomană. Ci mai bine ar fi dacă partea beută și mâncată în pomană ar rămânea urmașilor răposatului.

Încă una.

Noi avem o datină religioasă, ca să sĚrbăm patronul bisericeii și patronul casei: prasniceul. Și dacă aceste sĚrbări ar fi de vre-un folos sufletului, nu am avea nimic în contră, dar, ele nu numai că nu ne mântue de nimic, ci ne și sĚrăcesc vĚzĚnd cu ochii. S'a băgat de samă de multe-ori, că pentru astfel de sĚrbări adecă pentru pomeni și prasnice multe familii sĚ câștigă mai pe sus decât pentru cea mai de căpetenie sĚrbătoare de peste an. Și invită la aceste pomeni și prasnice nu numai prietini și rudeniile ci și pe cei cu „burțile”, pline și sătule de toate bunătățile pământului și dĚnșii își ridă în pumni de prostia și nepriecerea bietului muncitor sărac. Ba îl și îmbie mai departe a preceda tot așa, și a păstra datinele strămoșești, zicĚnd, că cel-ce hulește prasnicele, și pomenile, acela nu e creștin, ci păgân lăpădat de lege. Și câte și mai câte nu născocesc „ciuhașii” despre astfel de oameni, cari îndrănesc a li-se pune câte-odată în cale și a desbata pe cei neștiutori dela aceste obiceiuri rele și păgubitoare mai cu seamă omului sărac.

Zic; păgubitoare, prin aceea că pe astfel de datini rele se cheltuesc sume foarte mari de bani, și după aceea ține-te la foame și la necazuri până se plătesc banii împrumutați pe camete grele pentru astfel de scopuri, cari se zice că e „creștinătate”, și tot creștinul trebuie să le păstreze și să le ție, și cel-ce nu le stimează aceste fantazii, acela nu e creștin.

Voiu mai reveni.

Dognacea. Ioan Muntean Stingaciu,
ocnar.

Numai acel muncitor va putea înainta, care cetește și învață.

Una la sĚptĚmână.

Femeia cu trei zile de boerie.

Zice că s'a dus unu să se 'nsoare. Fata la care s'a dus el, era din boeri. Acum după-ce se învoesc părinții și după-ce a zis și fata c'a merge, el îi dă cătră dĚnsa!

— Dar' la gospodărie știu, că este treabă. N'ai să poți sta așa cum ai stat până acum.

— Bine, oi face și treabă, dar' trei zile pe sĚptĚmână trebuie să le am de boerie. — Ce era să faci omul? N'a zis nimica și a primit și-așa, dacă i-a fost numai decât de dĚnsa.

SĚ face nunta, o ia el ș'o duce acasă. SĚ apucă ea să trebăluiască și să pornească gospodăria, dar când îi vin cele trei zile de boerie, ea nici nu se mișca din pat, ci numai da porunci. Vede el asta și, deși nu-l tocmai venea la socoteală, n'a zis nimic, căci așa avea înscris cu dĚnsa.

Intr'un rĚnd ce-i vine lui în cap, că sĚ face nebun. Ia un ciomag în mână și începe a pocni cu el în ce vedea cu ochii; în sobă, în ferești, în oale, în masă, și ajunge de dă și în femce de câteva-ori.

— Vai de mine, omule, ce îți-i de cap? Ce-ai pățit? strigă ea spăriată.

— Ce sĚ pățesc? Ia, am și eu trei zile de nebuneală pe sĚptĚmână.

— Da mă rog d-tale, lasă-le la naiba, că tare nu-s bune!

— Apoi, le-ași lăsa eu, de-ași putea. Și

ear, poc în lampă, poc în sobă, poc în femeie, poc în ce năpădea.

Atunci ea sare ca friptă din pat:

— Vai de mine, bărbate, lasă-ți zilele de nebuneală.

— Da tu de ce nu îți-le lași pe cele de boerie?

— Eacă le las eu, numai lasă-le și tu pe-a tale.

— Hai și-mi dă în scris, că le lași, să număr ân numai cu vorba.

— Hai! Și i-a dat femeia în scris, că n'a mai ținea nici trei ceasuri de boerie, nu trei zile.

— Poi acum, zise bărbatul, hai să ne rugăm lui Dumnezeu să mă lese ieste trei zile de nebuneală. Și s'a rugat cu toată inima și l'a lăsat nebuneala, dar' și ea când venia vremea celor trei zile de boerie, lucra din toate puterile, ca nu cumva să-l găsească vre-o vină bărbatu-sĚu. Și așa s'a dat femeia la brazdă, și-au trăit așa de bine, c'ași vrea și eu să trăiesc ca dĚnșii.

Adunare.

— (Adunare în Covasint). În ziua de 20 Ianuarie s'a ținut o adunare foarte măreață în comuna Covasint comitatul Aradului. Trimisul partidei din Budapesta a fost fratele Gustav Auerbach care într'o vorbire de 1 1/2 oară a explicat mărețele idei socialdemocrate și a arătat calea prin care poporul muncitor să se organizeze.

La sfirșitul cuvĚntărei sale a înaintat rezoluțiunea prin care frații din Covasint își țin de datorie a propaga ideile socialdemocrate prin comunele din vecinătate. La sfirșitul adunării s'a ales comitetul de organizare din comuna Covasint.

Aleși sunt următorii:

Președinte Tudor Mitru, notar, Drancian Tudor, corespondent Sterz Iosif. Membrii: Russ George, Dernila George, Tudor Iuon, Mitru George, Russ Todor, Micle Petru, Mangra Vasilie.

Înainte fraților, luptați pentru mărețele idei socialdemocrate!

ȘTIINȚĂ.

Patria!

II.

Pentru ideea de patrie, vedem de multe-ori ce oameni cultivați se aprind și merg până acolo de ași perde și viața luptând pentru patrie. Și aceștia au interes de a o apăra.

De altfel patria a existat odată, dar' astăzi nu mai poate exista, precum vom vedea mai jos cauza.

La început omul, slab și neștiutor, neputând să lupte singur contra fiarelor sălbatice cari să năpusteau asupra lui și pentru ași câștiga cele de lipsă pentru traiu se unii cu ceilalți oameni.

Mai târziu oamenii devenind păstori și începând a se ocupa cu creșterea vitelor, ei s'au pus pe un loc și din nomazi (vândrași) ce erau înainte (adecă rătăcitori) s'au făcut stabili. Pământul deveni cetatea lor, simțindu-se stăpânii pământului și trăgând foloase de el, astfel s'au născut simțemintele patriotice la ei.

Îndată-ce a început să se facă negoș între oameni din locurile de aproape și din îndepărtare, a crescut și industria și relațiile au început să se întindă, astfel patria deveni mai mare și s'a tot mărit patria, prin diferite jafuri, și cuceriri (luarea în stăpânire).

Dar' de aici legăturile și întinderile deveniră mai slabe și mai subțiri. Folosul, frățietatea legăturilor s'a slăbit.

Deodată-ce s'a născut stăpân o parte rămase fără nici un folos din pământul locuit trebuia înșă să-l muncească.

Pe lângă că stăpânii din jaf, au luat pământurile dela ceilalți locuitori, nu erau nici de aceeași rasă nici de aceeași credință. Și sileau pe jefuiți, (deveniți robii lor) să-și muncască și să crează în stăpâni. Patriotismul a fost cerut, să-și iubească patria unde locuiește. Așa s'a învățat sclavii, să crează în patrie, în patria care le este răpită. S'a format o clasă de stăpâni, și a rămas o clasă de desmoșteniți (sclavi săraci). În cazul asta *numai acei pot fi patrioți, ce au în stăpânire pământul și toate bogățiile scoase din pământ.*

Cu toate astea patriotismul a rămas în oameni înrădăcinat, și se propagă în toate părțile cu tărie să se reție acest sentiment, care e aproape să piară din inima fiecărui, Această e burghezia, clasa stăpânitoare a găsit un nou mijloc prin care se poată robi clasa desmoștenită.

E foarte vedit, când ungurii strigă jos cu Austriecii, poporul uită de ei, când croații strigă jos cu ungurii, poporul uită să se îndrepte, într'acolo unde ar trebui să strige jos capitaliștii, jos burghezia.

De altfel un bun patriot se supune legilor țerei. Dar' ce sunt aceste legi, dacă nu alta, ca mijloace de a asupri pe clasa muncitoare, mijloace de chin pentru ea? Legea îți zice să nu fură. Ce trebuie mai mare hoție, ca aceea când ți-s răpește toate drepturile la viață, și te leagă prin lege să stai în loc fără a deschide gura măcar, dar' nu numai aștea ți-le răpește fără ți-să ia și sănătatea, silindu-te la muncă fără plată convenită.

Patrioții se mai folosesc de legea iobagilor, care tot ei au fabricat-o.

Iobăgia e o lege, care silește pe muncitor să lucreze după voia stăpânului și de nu vrea îl bagă la închisoare.

În acest folos de a se respecta legile s'a întocmit a armată permanentă (cătănia), despre care patrioții zic, că e pentru a păzi țara, patria contra dușmanului din afară.

Dar' nu-i adevărat. Știm bine, că cătănia e întrebuințată pentru a ținea poporul în robie înăbușându-i ori-ce manifestare contra nedreptății.

Arma burgheziei, (capitaliștilor) sunt feciorii nostri tineri, pe cari îi duce la cătănie și îi îndreaptă contra noastră.

Dacă adevărat părinții își deschid gura, cerând o viață mai bună, contra lui, care nu vrea să se lese a fi rob și mai departe și nu mai poate plăti atâtea dări cătră stat, și le jupește, în sfârșit contra poporului care vrea lumină și libertate să aduc cătănele, cari is fiii poporului.

Când patrioții pretind, că armata ne apără contra dușmanului din afară, ne întrebăm, oare noi muncitorii avem dușmani în afară și aceia ar avea ce-lua dela noi?

Răsboiul pornește dela stăpânitori și capitaliști spre a cuceri alte țării de ași putea vinde producțiile, pentru a putea stăpâni în lume; pentru acestea luptă burghezi și stăpânirea.

Dar' muncitorimea săracă după răsboiu rămâne și mai săracă. Feciorii să întorc din luptă fără picioare, fără ochi și cea mai mare parte moare pe câmpul de răsboiu. Deci totul e în folosul unei clase: clasei burgheze. Ea are nevoie de armată, ea are nevoie de patriotism, dar' nu poporul, nu proletariatul desmoștenit și despoiat.

Dar' în ziua de astăzi se vorbește mult de încetarea răsboiului.

Dar în asta este o înșelăciune destul de mare. Dacă ar fi să înceteze răsboiul, primul ar trebui desființată armata. Noi vedem contrariul. În timpul când se vorbește de pace, adevărat de încetarea răsboiaielor, țările să înarmează mai tare. Țara nemțească, își înmulțește corăbiile pe mare, și soldații, Austria și Ungaria cere încă 20,000 de soldați pe lângă mulțimea, care e până acuma. Vedeți dar' că toate is minciuni!

Vedem, că stăpânirea e foarte pricepută, că nu vorbește, ea nu vorbește, ci face, și dacă zice ceva, e minciună, și face totul pe dos. Trebuința a miilor de soldați, e ca să astupe gura poporului cu gloanțe, când nedreptatea va ajunge așa de mare, că poporul nu va mai voi să sufere, sau că se va scula contra receptorului, când va voi să-și

vândă ultimul său avut pentru dare. Înă foarte uneltirile burghezime pentru a-și reține domnia și stăpânirea, le va duce singur la peire, căci poporul devine copt și va pricepe odată scopul vieții sale.

În sfârșit, sub cuvântul de patrie putem înțelege burghezimea șarlatană, și ori-cine, care strigă „sunt un bun patriot, trăiască Ungaria, jos Austria, sau trăiască Austria, jos Ungaria, poate fi el ori-ce pungaș sau hoț e bine. Și pentru-ce sunt mari capitaliști? Ei fac avere din despoierea popoarelor, și ei între ei sunt uniți; Austriacul are credit la ungurul, ungurul la neamțul și numai pentru-că ei sunt uniți pot avea puterea stăpânirii.

Dar' sau îndeplinit rolul lor.

A venit și rëndul nostru de a-l îndeplini. Să ne luăm pilda lor să ne unim la lumina adevărului și a dreptății. Când toți vom fi uniți și bine luminați asupra rolul vieții noastre, de geaba ni-să va zice, „trageți în lucrători, asupra țeranului“, în noi se va deștepta simțirea, noi nu tragem cu glonțul în frații nostri. Astfel vom răspunde, și vom folosi armele, cari sunt ale noastre.

Sau când ne va spune să omorim dușmanul de peste graniță, vom răspunde:

— Ei nu ne-au făcut nici un rău. Ei nici nu ne cunosc, dar' nici noi pe ei nu-i cunoaștem. Dar' știm că noi suferim din cauza stăpânilor lor.

Ei sunt frații nostri, tovarășii de suferință, ei ne sunt frați și nu dușmani, voi însă ne sunteți dușmani, voi ne-ați răpit pământul nostru, voi ne-ați robit, prădat, voi ne-ați jăfuit, voi sunteți vrășmașii nostri.

Și atunci aruncând armele ne vom duce la vecinii nostri nu pentru ai omori, ci pentru a-i îmbrățișa, pentru a jura cu ei o unire vecinică: *Unirea țeranilor și muncitorilor, contra boerilor și stăpânilor, unirea proletarului contra capitaliștilor. Vom face frăția lumii muncitoare, și vom proclama întreaga lume de patria noastră. Căci pentru un socialdemocrat, lumea întreagă este o patrie.*

Trăiască socialdemocrația internațională!

Un bun patriot.

Viitorul este al socialdemocrației dar' noi voim și prezentul.

CRONICA.

— **Cerșitorul bogat.** În Arad a murit într'un grajd, Lună, un om pe care toată lumea îl cunoștea de cerșitor. Richtkeit la-cob l'a chemat pe sërmanul cerșitor, la care după moarte au aflat o sumă de preste 8000 coroane. — Nici asta nu se întâmplă în fiecare zi.

— **Dinamită în dietă.** Presid. parlamentului Desideriu Perczel a primit alaltăieri o epistolă fără subscriere în care i-s'a comunicat, că în pivnița palatului dietal cineva a pus dinamită, care în curând va exploda. Presidentul d trimis imediat în pivniță niște oameni, dar n'au aflat nimic. Să vede, că totul a fost o glumă, care a provocat însă mare spaimă între deputați.

— **Oraș mistuit de flacări.** Orașul Aalesund din Norvegia a ars Sâmbătă total. Toate edificiile publice, între cari 2 biserici, au fost prefăcute în scrum. 10.000 oameni au rămas fără adăpost și fără hrană. Sërmanii locuitori, cari acum stau să moară de foame au căpătat ceva ajutor.

— **Oprirea vnzării de rachiou în Duminece.** De multă vreme motive ponderoase reclamau oprirea vnzării de rachiou în Dumineci. Într'aceste motive nu era cel din urmă: crimele săvârșite în urma savurării nemăsurate a rachiului și îndeosebi numărul mare al bățăilor în crîșme. De o vreme încoaci ministrul de comerț a introdus repaosul duminecal în detrimentul industriei și comerțului, nu e cert a se speria deci nici de pașul care drept rezultat ar pricinui nemijlocit sieși daune.

— **Dreptul de vot.** Sub acest titlu dăm o mică dare de seamă din țerile mai mari ale Europei, că după 1000 de locuitori căți au drept de vot. În această dare de seamă nu ia în samă muerile, cari sunt jumătate din locuitori și nu au drept de vot Tot așa nu să ia în seamă pruncii dela 20 ani în jos.

Așa dreptul de vot să întinde numai pe patra parte.

Darea de seamă este următoarea.

Șvedia	din 1000 locuitori sunt 248 votanți
Franța	„ „ „ „ 271 „
Grecia	„ „ „ „ 232 „
Germania	„ „ „ „ 217 „
Anglia și Irlanda	are după 1000 de locuitori 163 votanți.
Dania	din 1000 locuitori sunt 139 votanți
Italia	„ „ „ „ 97 „
Norvegia	„ „ „ „ 91 „
Austria	la cele dintăiu patru colegiuri sunt din 1000 locuitori 76 de alegători, în colegiul al cincilea sunt după 1000 de locuitori 127 de alegători.
Ungaria	din 1000 de locuitori 48 au drept de vot.

În Franța așadară sunt aproape de șase-ori mai mulți oameni cu drept de vot ca la noi. Ce privește cercurile de alegători, la noi sunt cercuri cu 130 de votanți și sunt de acelea cu 12.000 de alegători. Cu un cuvânt la noi numai cei mai aleși au drept de vot. Este datorința noastră a lupta ca fiecare om trecut de 20 ani să aibă drept de vot.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Mărfuri:

Cursul din 28 Ianuarie 1904

per 50 chile

1904 grâu de Aprilie	— — — 7.94—7.95
„ sęcără „	— — — 6.71—6.72
„ ovės „	— — — 5.64—5.55
„ cucuruz de Maiu	— — — 5.27—5.28
„ grâu nou de toamnă	— — — 7.73—7.74

Cursul pietei din Timișoara.

Grâu: 75 chlgr. prețul per mm.	7.05—7.10
„ 76 „ „ „ „	7.15—7.20
„ 77 „ „ „ „	7.25—7.30
Sęcara	— — — 5.75—5.80
Orz	— — — 5.10—5.20
Ovės	— — — 4.75—4.80
Ovės ciuruit	— — — 5.00—5.10
Cucuruz nou	— — — 4.55—4.60

Editor: Partida socialdemocrată din Ungaria.

Redactor responsabil: Aurel Cristea.

Anunț.

Pentru anunț nu luăm responsabilitatea.

Cele mai bune haine vinete de lu-

crători: **REFORM** Hainele

acestea is pregătite din cea mai bună materie brută, cusute duplu și nu-și pierd culoarea, (bumbi patentati). Haine, mantile și

căputuri de **REFORM** se capătă

numai la frabricanții

MAJOETCOMP.

Fabricanții de vestimente vinete de muncitori

Budapest, Arany János-u. 22.

Modele și liste de preț se trimit gratis și franco. Corespondență românească.